

Fordømte Leeds

LITTERATUR OG LEDELSE

Erik Grønner

Bedriftsleder og forfatter. Debuterte med thrillerromanen «Brent B»
E-post: erik.gronner@hesselberg.no

Finn Bergesen jr.

Administrerende direktør i NHO.
E-post: finn.bergesen@nho.no

Valgerd Svarstad Haugland

Kirkeverge i Oslo, tidligere Kultur og Kirkeminister og leder for KrF.
E-post: valgerd.svarstad.haugland@oslo.kirken.no

Jens Frydenlund

Direktør for forretningsutvikling i Vensafe AS. Debuterte med romanen «Adresse Oslo Vest»
E-post: jens.frydenlund@vensafe.com

Eva Bratholm

Informasjonsdirektør i Norad, tidligere journalist i NRK og Kulturredaktør i Dagbladet
E-post: eva.bratholm@norad.no

Dette er en fascinerende roman om en kontroversiell leder. Nærmest som en lærebok i dårlig ledelse.

-Hooligans, well there are 92 club chairmen for a start.

Brian Clough var «kjeften» i britisk fotball og den beste engelske manageren som aldri ledet landslaget deres. Han gjorde seg så upopulær hos de høye herrer i forbundet, at det var like utenkelig at han skulle få denne posten som om Øystein Stray Spetalen ble valgt inn i styret i Norges Bank.

For tre år siden kom boken the Damned United (Fordømte Leeds i den norske oversettelsen), en krysning av en uautorisert biografi og en roman, om Brian Cloughs 44 dagers regime i Leeds. Den er blitt kalt den beste boken som noen gang er skrevet om sport og filmversjonen har akkurat hatt premiere på kinoer i Storbritannia.

La det være sagt med en gang, dette er ikke noen kosebok om store sportsprestasjoner eller noen parallell til godfot-historien om Nils Arne Eggens lagbygging, men dens direkte antitese. Forfatteren David Pearce har tatt plass inne i hodet til Brian Clough, og i en slags høyttenkning forteller jeg personen hva som skjer når han takker ja til managerjobben hos laget han hater over alle lag på jorden. Ikke bare tar han over som sjef for Leeds United, men etterfølger også sambyggingen fra Middlesbrough, Don Revie, en person han har skjelt ut offentlig hver gang det har bydd seg en anledning.

– Kom igjen dommer, ler Bob Stokoe, midtstopper på Bury, – Clough bare koder for pokker.

I parallell fortelles en historie i flashbacks, om hvordan en meget lovende spillerkarriere blir amputerte av en grisetakling en iskald andre juledag i 1962, og hvordan Clough deretter bygger opp en karriere som manager.

Vi får høre om tiden i Derby, hvor han oppnår suksess med et lag som ligger nede for telling, før han fører dem opp i øverste divisjon og til ligatittel.

I Leeds blir Brian Clough raskt spillernes verste fiende, Billy Bremner, Peter Lorimer, Norman Hunter og hele stjernegalleriet.

«Mine herrer, jeg kan like gjerne si dette med en gang. Dere har kanskje vunnet alt som kan vinnes her i landet og en del ute i Europa også. Men for min del kan dere gjerne hive alle medaljene og landslagsdraktene og alle pokalene i den største søppeldunken dere finner, for dere har ikke vunnet en eneste av dem på skikkelig vis. Dere har vunnet alt gjennom juks og faenskap på banen.»

Han vil fjerne alle spor etter Don Revie, hoger opp skrivebordet hans og brenner det ute på gårdsplassen, legger seg ut med alle de ansatte i støtteapparatet og sørger for at folk slutter på dagen.

Selvfølgerlig kan ikke dette gå bra. Boken er et studium i hvordan en leder graver sin egen grav med vitende vilje. Det er som om noen takket ja til en toppjobb hos Røkke og deretter prøvde å forandre ting etter sitt eget hode stikk i strid med vedtatte strategier og hevde andre standpunkt enn sjefens i media. Sistnevnte ville sikkert vart kortere i jobben enn Brian Clough, som altså klarte å holde ut i 44 dager før han fikk sparken.

Alle har fått med seg hvor viktig det er å lære av egne feil og ikke gjøre de samme tabbene på nytt. Det er ikke noe mindre verdifullt å lære av andres feil og slik sett kan romanen leses som en lærebok i dårlig ledelse. Hvordan får du medarbeidere til å bli dine motstandere, hvordan sørger du for at folk i organisasjonen baksnakker deg, hvordan får du lojale slitere til å si opp i frustrasjon, hvordan sørger du for å miste ryggdekning hos styret. Noen vil kanskje hevde at forklaringen til en slik irrasjonell oppførsel, og den eneste kjente parallellen til dette, er sjefer som har sikret seg så fete sluttpakker at de vil vare livet ut, og ikke er opptatt med hvordan det går med bedriften eller sitt eget ettermæle.

Et annet mulig budskap i boken er at du aldri skal akseptere en jobb du ikke er motivert for og der du ikke kan identifisere deg med de holdninger og verdier som finnes i selskapet, samme hvor mye du får i betaling.

Den egentlige kjernen ved romanen er imidlertid spørsmålet om hvorfor Brian Clough oppfører seg som en selvmordskandidat i et minefelt. Svaret er ikke at han vil seg selv vondt, eller at han er grådig eller at han har gjort en feil ved å akseptere stillingen hos erkefienden, men at han har en genuin tro på at han kan forandre systemet innenfra, med sine egne ideer om hvordan et lag skal organiseres og hvordan fotball skal spilles.

For Brian Clough hatet virkelig alt Leeds sto for, og kanskje ikke helt uten grunn. Don Revie var en datidens Drillo, en av hovedmennene bak overgangen fra det angrepsbetonte 2-3-5 systemet til det defensive 4-3-3. Han var spesialist å på å grave fram alle svake punkter til motstanderlaget og dommeren før kampene, laget og spillerne ble beskyldt for tyvtriks og unfair play. Onde tunger hevdet at de alltid forsøkte å skade motstanderlagets playmaker så fort som mulig i kampen. Det fascinerende er hvordan Clough nekter å bøye av og innordne seg i systemet, selv når det nærmer seg stupet, spillerne har vendt ham ryggen og styret mister tålmodigheten.

Noen vil kanskje hevde at årsaken til havariet i like stor grad var et altfor stort ego, dårlige sportslige resultater og manglende dømmekraft på grunn av en spirende alkoholisme. Historien ga allikevel Brian Clough rett, på ett vis. Han opplevde senere en fantastisk suksess som manager for Nottingham Forest som han førte fra ingenting til seriegull og to triumfer i Europacupen. Don Revie fikk derimot en trist sorti da han ble bannlyst fra engelsk fotball i ti år for å ha brakt spillet i vanry.

Fordømte Leeds er en fascinerende roman om en kontroversiell leder og fotballpersonlighet, utskjelt og genierklært, elsket og hatet. Tilhengerne har reist statuer til hans minne, foran stadion der han opplevde sine store triumfer, i Derby og Nottingham. Det er imidlertid ikke armer, bein og hode i bronse som udødeliggjør Brian Clough, men en replikk like slagferdig som Einar Førdes. Slik som etter en europacup-kamp mot Juventus da han angivelig skulle ha beskyldt motstanderne for å hale ut tiden.

«I can't even spell spaghetti never mind talk Italian. How could I tell an Italian to get the ball, he might grab mine.»